

לקוטי שיחות
PROJECT
LIKKUTEI
SICHOS

טור ליקוט

הרב מנחם מענדל רייצס

חלק טו | ויצא | שיחה ב

אחד מהדברים שהיו אצל הרבי ב'חיבור' מיוחד, היה הסידור. לא רק לתפלה נכנס הרבי כשהסידור בידו, אלא גם כשנכנס להתוועדות, כשיצא לחופה לסדר קידושין, ועוד.

ה'חיבור' עם הסידור לא היה רק במימד הגשמי – החזקת הסידור בקירבת מקום – אלא גם במימד הרעיוני: הרבי התייחס בהדרת כבוד מיוחדת לכל מה שכתוב בסידור, ופשוט שאמר תמיד את כל הנוסח שבתוכו, בלי דילוגים ובלי התחכמויות; ולאידך, הרבי בדרך כלל שלל כל הוספה וחדוש מעבר לנוסח שבסידור.

יוצא מן הכלל אחד היה בשמחת תורה - באמירת פסוקי 'אתה הראת', לפני ה'הקפות'. לאחר אמירת כל הפסוקים שבסידור, היה הרבי 'מרשה לעצמו' להוסיף ולומר פסוקים נוספים, שלא כתובים בסדר 'אתה הראת' שבסידור. המפורסם והקבוע שבהם הוא הפסוק: "וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֶפְרַיִם הָאָרֶץ וּפְרִצְתָּ יָמָּה וְקָדְמָה וְצִפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכְךָ בְּכָל מְשֻׁפַּחַת הָאֲדָמָה וּבְזֶרְעֶךָ".

אך גם את הפסוק הזה היה הרבי אומר מתוך הסידור... הרבי היה פותח בסוף הסידור, והיה קורא את הפסוק מתוך תחילת פרשת ויצא המודפסת שם (הערה: ייתכן והיו שנים שנהג אחרת, ואשמח לכל מידע מדויק נוסף – מ.מ.ר).

*

השיחה השבועית, ב'לקוטי שיחות' חלק טו שיחה ב' לפרשת ויצא, עוסקת בביאור הפסוק האחרון של פסוקי 'אתה הראת' שכן נמצא בסידור במקומו, פסוק מוכר ו'חגיגי': "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדָבַר ה' מִירוּשָׁלַיִם".

לכאורה, הפסוק חוזר פעמיים על אותו מסר, ורק שלתועלת המליצה הוא משנה את לשונו: בתחילה 'ציון' - ושוב 'ירושלים', בתחילה 'תורה' - ולבסוף 'דבר ה'; אך בעומק הענין שני חלקי הפסוק מתייחסים לשני ענינים שונים, וזו נקודת ההסבר בקיצור נמרץ:

'תורה' הוא שם כללי לכל הענינים שבתורה, ובכלל זה גם ענינים של סברות ופולפולים שלא נתקבלו להלכה, שגם הן חלק מ'תורת אמת' וגדול שכר הלומד ומעיין בהם ("יגדיל תורה ויאדיר"); אך 'דבר ה' הוא שם המצומצם רק ל"דבר הוי' זו הלכה" (שבת קלח, ב), הלכה פסוקה המורה דרך בהנהגה למעשה [חלק ההלכה שייך לשם המיוחד שם 'הוי'ה', בעוד שאר חלקי התורה שייכים לשם 'אלקים' – ולכן אמרו על השיטות שאין הלכה כמותן: "אלו ואלו דברי אלקים חיים"].

ובהתאם לכך באה החלוקה: "מציון תצא תורה" – התורה בכללותה שייכת היא ל'ציון' עיר הקודש בכלל; אך "דבר ה'" – תחום ההלכה למעשה – שייך דוקא לשם הספציפי של 'ירושלים'.

כלומר:

כדי לזכות לכוון לאמיתתה של תורה, נדרש יהודי ללומדה בקדושה ובטהרה – וזהו התוכן של "מציון תצא תורה", שכדי להגיע למצב של 'תצא תורה', תורה לאמיתתה, צריך האדם להעמיד את עצמו במדרגת קדושה בדוגמת 'ציון' עיר הקודש;

אולם כדי לזכות לכוון ל'דבר הוי' זו הלכה', להצליח בפסיקת הלכה למעשה – לזה לא מספיקה מדריגת 'ציון', וצריך להתעלות למדריגת 'ירושלים':

כדי לפסוק הלכה באמת לאמיתו נדרש יהודי להיות בשלימות היראה – הוא מתיירא פן חלילה יעלה מכשול בידו, ופסק ההלכה שלו לא יהיה מכוון לרצון העליון כפי שהוא. ויראה זו מביאה אותו ליגיעה גדולה וחזקה ביותר, ובכוחה הוא מצליח לכוון להלכה באמת לאמיתתה.

וזהו ענינו של השם 'ירושלים' - נוטריקון 'יראה שלם': בכדי להצליח בפסיקת הלכה לא מספיקה יראה 'רגילה', אלא נדרשת דוקא "יראה שלם", יראה מושלמת שהיא המביאה לידי מסקנה שלמה של ההלכה באמת לאמיתתה – "ודבר ה' מירושלים".

*

בהמשך השיחה ניתן הסבר מיוחד למלה "כי" שבתחילת הפסוק (שלכאורה מיותרת), והרעיון הוא שמלה זו מחברת וקושרת את הפסוק "כי מציון" עם הפסוק שאומרים קודם לכן בסדר 'אתה הראת': "מלכותך מלכות כל עלמים וממשלתך בכל דור ודור".

ובפרטיות, שני החלקים שבפסוק האחרון – מקבילים לשני החלקים שבפסוק שלפניו. כלומר: בתחילה אומרים שני ענינים: (א) "מלכותך מלכות כל עולמים", (ב) "וממשלתך בכל דור ודור"; ואחר כך באים ומנמקים את שני הענינים הללו – "כי":

על הענין הראשון, "מלכותך מלכות כל עולמים" – ניתן הטעם בחלק הראשון של הפסוק שלאחריו, ("כי) מציון תצא תורה";

ועל הענין השני, "וממשלתך בכל דור ודור" – ניתן הטעם בחלק השני של הפסוק שלאחריו, ("כי) דבר ה' מירושלים".

מקוצר היריעה לא נוכל להרחיב כאן יותר, ורק נסיים בשאלה פשוטה המתעוררת לאור הרעיון שבשיחה:

הפסוק "כי מציון" מודפס בסידור לא רק כסיום לפסוקי 'אתה הראת' של שמחת תורה, אלא גם כחלק מהסדר הקבוע של פתיחת הארון לקריאת התורה (בכל שבת ואפילו באמצע השבוע) – כשפותחים את הארון אומרים את הפסוק "וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה' וַיִּפְצוּ אֵיבֶיךָ וַיִּנְסוּ מִשְׁנֵאֵיךָ מִפְּנֶיךָ", ומיד לאחריו בא הפסוק "כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תִנְרָה וַדְּבַר ה' מִירוּשָׁלַיִם".

ובכן, אם המלה "כי" מלמדת שיש לחבר בין שני הפסוקים, עלינו למצוא קשר בין תוכן הפסוק "כי מציון" לתוכן הפסוק הנאמר לפניו בעת פתיחת הארון – "ויהי בנסוע הארון!" אלא שבשיחה אין התייחסות לכך, וכנראה שהשאירו לנו את הזכות למצוא את ההסבר... בהצלחה.
